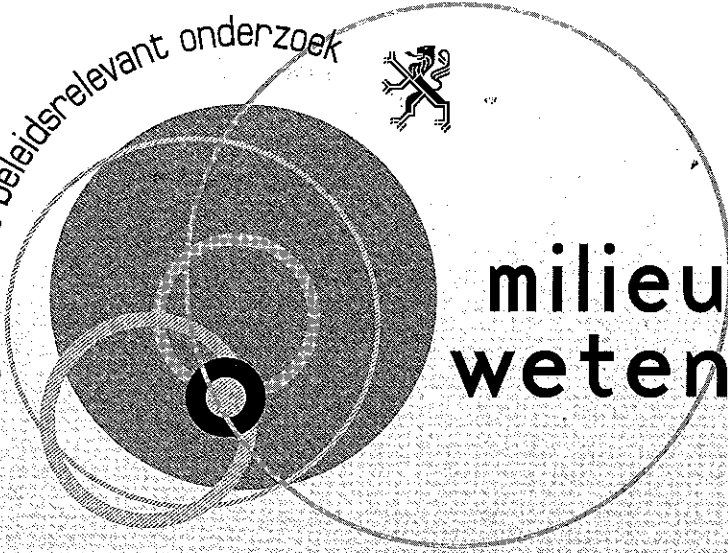

Steunpunt beleidsrelevant onderzoek

milieubeleids- wetenschappen

VVSG

929

**Overeenkomstig sturen?
Centraal – lokale relaties
in het Vlaamse water-
en afvalbeleid.**

**Kristof Geeraerts,
Pieter Leroy en Peter Bursens**

**Universiteit Antwerpen
Universiteit Leuven
Universiteit Gent**

B/854/2

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	5
AFKORTINGEN	8
1 Inleiding, analytisch en methodologisch kader	11
1.1 Inleiding.....	11
Voorwerp van het onderzoek.....	11
Het kader waarin dit deelonderzoek werd gevoerd.....	12
De opbouw van het rapport.....	13
1.2 Analytisch kader.....	13
1.2.1 Analytisch kader voor de neerwaartse sturingsactiviteiten van de centrale overheid.....	14
Het begrip sturing en visies op sturing.....	14
Elementen van sturing.....	18
Beknopte omschrijving van de contingentietheorie over sturing van Smits.....	25
1.2.2 Analytisch kader voor de opwaartse invloedsactiviteiten van de decentrale besturen.....	31
1.3 Methodologisch kader.....	34
1.3.1 Dataverzameling.....	34
1.3.2 Invloedsanalyse.....	35
Toepassing in dit onderzoeksproject.....	36
Mate van politieke invloed.....	37
2 De sturing van het gemeentelijk huishoudelijk afvalbeleid door de Vlaamse overheid	39
2.1 Actoren.....	39
2.2 Sturing van het gemeentelijk beleid door de Vlaamse overheid (directe sturing).....	44
2.2.1 De Vlaamse sturing van het gemeentelijke afvalbeleid: een beknopte historiek.....	44
2.2.2 Sturingsinstrumenten.....	46
2.2.3 De rol van de convenants en de samenwerkingsovereenkomst.....	47
Historiek: de rol van de milieuconvenants in het gemeentelijke afvalbeleid.....	47
Convenant 1997-1999 en convenant 2000-2001.....	52
De rol van de samenwerkingsovereenkomst 2002-2004 in het gemeentelijke afvalbeleid.....	59
2.2.4 De rol van de provincies in het huishoudelijke afvalbeleid en de milieuconvenants.....	65
Provinciaal overlegplatform voor de preventie en het beheer van huishoudelijke afvalstoffen.....	67
2.3 Analyse van de Vlaamse sturing van het lokale huishoudelijk afvalbeleid.....	68
3 De sturing van het lokale waterzuiveringsbeleid vanuit de Vlaamse overheid	75
3.1 Actoren.....	75
3.2 Sturing van het gemeentelijke beleid door de Vlaamse overheid.....	81
3.2.1 De Vlaamse sturing van het gemeentelijke waterzuiveringsbeleid: een beknopte historiek.....	81
3.2.2 Sturingsinstrumenten.....	84
3.2.3 De rol van de convenants en de samenwerkingsovereenkomst.....	87
Historiek: de rol van de milieuconvenants in het waterzuiveringsbeleid.....	88
De rol van de samenwerkingsovereenkomst 2002-2004 in het waterzuiveringsbeleid.....	91
De betekenis van de samenwerkingsovereenkomst voor het integraal waterbeleid.....	96
Aansturing van deelbekkenwerking via samenwerkingsovereenkomst: pro's en contra's.....	98
3.3 Analyse van de Vlaamse sturing van het lokale waterzuiveringsbeleid.....	100
4 De betrokkenheid van gemeenten en provincies bij de besluitvorming rond de samenwerkingsovereenkomst	107
4.1 De samenwerkingsovereenkomst 2002-2004.....	107
4.1.1 Reconstructie van de besluitvorming.....	107
4.1.2 Invloed van de gemeenten en provincies.....	112
1. De looptijd van de samenwerkingsovereenkomst.....	113
2. De startdatum van de samenwerkingsovereenkomst.....	114
3. Instapdrempel niveau 1 voor de gemeenten.....	115
4. Instapdrempel niveau 3 voor de gemeenten.....	116

5. Instapdrempel niveau 1 voor de provincies	117
6. Instapdrempel niveau 2 voor de provincies	118
7. Instapdrempel niveau 3 voor de provincies	119
8. Subsidies duurzaamheidsambtenaar	120
9. Verhouding tussen planning en acties op niveau 1 en niveau 2	121
10. Opstellen en uitvoeren van actieplannen (niveau 2 en 3)	122
11. De rol van de provincies in het opstellen van de DuLo-waterplannen en de aard van het betreffende samenwerkingsverband	123
12. Muskusrattenbestrijding	124
Conclusie	125
4.2 De samenwerkingsovereenkomst 2005-2007	128
4.2.1 Reconstructie van de besluitvorming	128
4.2.2 Invloed van de gemeenten en provincies	130
1. Verlaging van de instapdrempel voor kleinere gemeenten	131
2. Verlaging van de instapdrempel van niveau 3	131
3. Subsidiering van de duurzaamheidsambtenaar	132
4. Subsidie voor het opstellen van actieplannen binnen het DuLo-waterplan of deelbekkenbeheerplan (gemeenten en provincies)	133
5. Gewestelijke subsidies voor uitvoering van projecten uit het deelbekkenbeheerplan of DuLo-waterplan	134
6. Onderhoud van waterlopen en grachtenstelsels	135
7. Gemeentelijk reglement met betrekking tot het overwelden van baangrachten	135
8. Instapdrempel van niveau 3 (provincies)	136
9. Muskusrattenbestrijding (provincies)	136
10. Onderhoud van de waterlopen (provincies)	137
Conclusie	138
4.3 Analyse van de invloedsactiviteiten van de gemeenten en provincies	140
Collectief versus individueel	140
Indirect versus direct	141
Politiek versus ambtelijk	142
Formeel versus informeel	143
Conclusie	144
5 De betrokkenheid van gemeenten en provincies bij de besluitvorming over de verdeling van de kerntaken in het afvalbeleid	147
5.1 Reconstructie van de besluitvorming rond het uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen 2003-2007 met betrekking tot de kerntaken	149
5.1.1 De formele procedure	149
5.1.2 De besluitvorming in 2002	149
5.2 Reconstructie van het kerntakendebat inzake afval	155
5.3 De invloed van de gemeenten en provincies	158
5.4 Analyse van de invloedsactiviteiten van de gemeenten en provincies	161
Collectief versus individueel	161
Direct versus indirect	162
Politiek versus ambtelijk	162
Formeel versus informeel	163
Conclusie	163
6 Sturing van lokaal afval- en waterbeleid vergeleken: conclusies en aanbevelingen	165
6.1 Inleiding	165
6.2 De samenwerkingsovereenkomst en het milieuconvenant: verticale instrumenten met belangrijke horizontale eigenschappen	166
Verschillen en gelijkenissen tussen de samenwerkingsovereenkomst 2002-2004 en de vorige generatie milieuconvenants	167
6.3 Sturingsstrategie met betrekking tot selectieve inzameling van huishoudelijk afval	169
De sturingsstrategie in de bewoordingen van de contingentietheorie over sturing	170
6.4 Sturingsstrategie met betrekking tot aanleg en vernieuwing van gemeentelijke riolen	172
De sturingsstrategie in de bewoordingen van de contingentietheorie over sturing	173
6.5 De sturingsomstandigheden	173
6.6 De aangewezen sturingsstrategieën bij de waargenomen sturingsomstandigheden	181

6.7	De aangewezen sturingsstrategieën samengevat en vergeleken met de waargenomen strategieën..	186
6.8	Strategische beleidsaanbevelingen inzake het lokale riolerings- en waterzuiveringsbeleid.....	190
	Een beperkte wenselijkheid en noodzaak bij de gemeenten	190
	Beperkte economische mogelijkheden bij de gemeenten tot het stellen van het beoogde gedrag	191
	Beperkte organisatorische mogelijkheden bij de gemeenten tot het stellen van het gewenste gedrag..	194
	Benadering van gemeenten die achterop hinken in hun rioleringsbeleid.....	196
6.9	Strategische aanbevelingen met betrekking tot de samenwerkingsovereenkomst	197
	De rol van de milieuconvenants en de samenwerkingsovereenkomst in het afval- en waterbeleid.....	197
	Evenwicht tussen aanpassing aan sturingsomstandigheden en streven naar duurzame ontwikkeling en horizontale integratie	199
BIBLIOGRAFISCHE REFERENTIES		203
BIJLAGE 1: NIET-LIMITATIEVE LIJST VAN ONDERZOCHE DOCUMENTEN.		205
BIJLAGE 2 : NAMENLIJST VAN DE GEÏNTERVIEWDEN		215
BIJLAGE 3: INSCHATTING VAN DE INVLOED VAN DE GEMEENTEN EN DE PROVINCIËS, EEN OVERZICHT		217